

אין עוד מלבדו

אשר יהיה ומיוחד

בית שלמה

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

פר' בראשית

התשע"ז

גליון 46

נא לשמור על קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת התפילה וקריאת התורה

בס"ד

לעילוי נשמת
סבנו ר' יששכר דב ב"ר אורי
הרה"ק ר' יעקב יוסף מפולגא
הרה"ק ר' אהרן מזיטומיר
הרה"ק ר' אשר מסטולין ב"ר
אהרן הגדול
הרה"ק ר' אליהו ב"ר אהרן
אביחצירא
שמעון הצדיק
הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר
חיים האגער
רבינו יונה החסיד מגירונדי
ב"ר אברהם

לקבלת גליון זה למייל שלחו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

תשובת עם ישראל לגויים אך לאחמ"כ בסוף התשובה הלשון מתחלפת ורש"י כותב ברצונו נתנה להם והיה לו לכתוב נתנה לכם כי הרי לכאורה עם ישראל עונים את התשובה הנ"ל לגויים ומדוע א"כ כתב רש"י בצורה זו ונראה לענ"ד כי כבר בתקופת רש"י הקדוש היה ידוע כי הגויים יודעים לשאול שאלות אך הם אינם מוכנים לקבל תשובות אם זה סותר את כל תפיסת עולם ולכן יוצא שבעצם עם ישראל לא עונים את התשובה לגויים שממילא אינם מוכנים לשמוע אלא אנו עונים תשובה זו לעצמנו שאם נשאל מהי באמת זכותנו על הארץ הזאת על זה עונה רש"י שהארץ היא של הקב"ה וברצונו הוא נותן אותה למי שיחפוץ למי שעושה רצונו

שהוא רב אז הלכנו אחריו ואולי הוא אפילו לבוש כמו אחד כזה לכן הקב"ה הבדיל את התורה מאנשים אלו וגם אם נראה כי הם אומרים תורה הם נכשלים בלשונם ואומרים דברי הבל ושטות כך שכולם ידעו כי אין ללכת אחריהם וכל דבריהם הם הבל ורעות רוח דבר זה אנו רואים במה שאנו אומרים בתפילות הימים הנוראים לאדם מערכי לב ומה מענה לשון היינו לפי מה שיש לאדם בתוך הלב הקב"ה ישים לו את דבריו בפה ובמיוחד בדורות האחרונים הדבר הוא מצוי יותר ולכן נאמר והבדילו לצדיקים לעתיד לבא היינו בזמן שלפני המשיח השקר יתגלה וכל אותם הרמאים יצא קלונם חוצה

וכן בכל דור ודור ניתנה רשות לחכמים לחדש בתורה חידושים וסייגים לפי הבנתם שכן הם מצויים במה שקורה בארץ וזהו למינו ועוד ר"ת דש"א דבריו של אדם עש"ב עושים שלום בשמים שכידוע ניתן כוח לבני אדם לפתור מחלוקות בין חכמים על ידי ישוב דבריהם וע"י כך הם עושים שלום ביניהם בשמים וכן עש"ב ר"ת ע"י בוראים שמים שכידוע חידושי תורה גורמים לבריאת שמים חדשים כמובא בזה הקדוש וזהו שמסיים ויהי כן לפי שהמילה כ"ן עולה למניין שבעים הרומז על שבעים פנים לתורה

"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" (א', א')
רש"י - בראשית. "אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם, שהיא מצוה ראשונה שנצטוו ישראל, ומה טעם פתח בבראשית, משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים (תהלים קיא ו) שאם יאמרו אמות העולם לישראל לסטים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקדוש ברוך הוא היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו" עכ"ל
יש לשים לב כי הלשון ברש"י מתחלפת באמצע הפירוש שכן בתחילה הוא כותב שאם יאמרו אמות העולם היינו שאלת הגויים את ישראל ואח"כ מופיע והם אומרים להם היינו

"וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאֹר וּבִינְיָן אֱלֹקִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ" (א', ד')
רש"י הקדוש מביא את דברי האגדה "ראהו שאינו כדאי להשתמש בו רשעים והבדילו לצדיקים לעתיד לבא" ניתן לפרש בס"ד את הדברים בכך שידוע כי התורה נקראת אור ככתוב נר מצוה ותורה אור וראה הקב"ה שיהיו זמנים בו יהיו רשעים שישתמשו בתורה כדי להטעות את עם ישראל אחריהם תוך שהם משתמשים בתורה בסילוף הדברים על כן הבדיל הקב"ה את התורה מהרשעים שאין הם יוכלו להגיד דברים מושלמים ותמיד הם יכשלו בלשונם כדי שהאנשים ידעו שהם רמאים ואין ללכת אחריהם וכל זה כדי שלא יהיה מצב כי אנשים יבואו ויגידו מה אתם רוצים מאיתנו אמרו לנו

"וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים תְּדַשָּׂא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מְזֵרִיעַ זֵרַע עֵץ פְּרִי עֵשָׂה פְּרִי לְמִינֵו אֲשֶׁר זֵרַעוּ בּוּ עַל הָאָרֶץ וַיְהִי כֵן" (א', י"א)
ניתן לפרש פס' זה בס"ד שהמדובר על אדם המחדש חידושי תורה שכן תדש"א ר"ת דברי תורה שמחדש אדם שכידוע האדם נקרא עץ פרי כנודע שבחג השבועות נידונים על פרות האילן שהם גם חידושי התורה של האדם וזהו עץ פרי עושה פרי אשר זרעו בו על הארץ שכן חידושי התורה ניתן לחדש רק בארץ כידוע המעשה מתנורו של עכנאי ששם נאמר לא בשמים היא אלא לפי מה שפסקו בארץ כך נוהגים בשמים ועוד שבבית דין של מעלה מושיבים את גדול הדור בארץ שיפסוק את הדין לנידון שכן הוא אדם ולא מלאך שידוע לו את הנוהג בארץ וזהו למינו היינו ששניהם משתייכים לאותה קבוצה של בני הארץ וזה מה שמסיים הפס' יהי כן היינו כשם שפסקו בבית דין של מטה כך יפסקו בבית דין של מעלה

"אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזְרַת פְּגָדוֹ" (ב', י"ח)

רש"י הקדוש מפרש "זכה עזר לא זכה כנגדו להלחם" וניתן להסביר בס"ד כי המילה להלחם באה לרמוז לה - לחם היינו שע"י האשה מגיעה פרנסתו של האדם כמובא במסכת בבא מציעא שהברכה בבית נמצאת בזכות האשה וזה מה שאומר רש"י זכה היא לעזר היינו שפרנסתו מצויה לו בזכות אשתו לא זכה כנגדו היינו שפרנסתו מצויה לו כנגדו ואין היא מגיעה אליו

"הוא יְשׁוּפֵךְ רֹאשׁ וְאֵתָהּ תְּשׁוּפֵנוּ עֶקֶב" (ג', ט"ו)

ידוע כי הנחש רומז על היצה"ר שכל פעם בא לפתות את האדם לעבור על רצון ה' יתברך ואיך הוא עושה זאת "ואתה תשופנו עקב" היינו שהיצה"ר מנסה לטשטש את העקבות שהורישו לנו אבותינו על מנת שנלך בדרכם כמו שנאמר צאי לך בעקבי הצאן על משכנות הרועים וכמו שהנחש בוחזילתו מטשטש הוא את העקבות שבחול כך גם היצה"ר מנסה לעשות שע"י כך ירגיש היהודי מיואש שאין לו אף אחד בעולם וע"י כך יתבטל הוא מתורה ומצוות ח"ו ועוד ידוע כי היצה"ר מנסה לגרום לאדם לזלזל במצוות הקלות שאדם דש בעקביו ומשם הוא ממשיך הלאה לפתות את האדם לעבור על כל התורה כולה ר"ל וזהו שנאמר ואתה תשופנו עקב דהיינו כמו שכאשר משייפים עץ מורידים חתיכה אחר חתיכה עד

עוד יאמר זכה היינו שאשתו עוזרת לו להתקדם בעבודת ה' לא זכה לפחות היא עוזרת לו להלחם ביצה"ר כמו שמובא בגמרא בממות (ס"ג, ע"א) דאמר ר' חייא דיינו שמצילות אותנו מן החטא, ומגדלות בנינו לתורה"

שהעץ עומד ערום ועריה כך היצה"ר הוא הנחש מנסה להשיל מהיהודי מצווה אחר מצווה עד שהוא נשאר ללא כל קדושה ר"ל וכידוע הקב"ה מקדים רפואה למכה ולכן לפני כן נאמר הוא יְשׁוּפֵךְ רֹאשׁ דהיינו אם היהודי רוצה להינצל מהיצה"ר עליו ללכת שפוף דהיינו להנמיך את עצמו בענווה ולהתבטל אל גדולי הדור האמתיים שהם בחינת ראש וע"י כך יזכה לעסוק בתורה שהיא בחינת ראש כמו שנאמר ראש דברך אמת וכך יצליח היהודי לקיים בחינת הוא יְשׁוּפֵךְ רֹאשׁ דהיינו על היצה"ר דברי תורה היוצאים מבין שפתי היהודי וע"י כך לא יוכל היצה"ר להתקרב אליו כמו שנאמר בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין

דובב שפתי ישנים - ליקוטים מספרים שפחות מוכרים תולדות אהרן - הרב אהרן מזיטומיר ב"ר מרדכי זצוק"ל זי"ע

"וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה" (ב', ו')

ואד יעלה מן הארץ כו' ונבאר דהנה הבורא ב"ה לא ברא את העולם אלא בשביל יראה שהיראה היא הכלי המקבל כל האורות וכל השפעות והיא הפתח ושער לכל העולמות והיראה בא מחמת רוב הלימוד שצריך ללמוד הרבה ואז בא אל היראה הגם שאמרו מכריז ר' ינאי כו' משם משמע שהיראה היא מקודם שם מיירי מיראה תנאה שהיא יראת עונש אבל היראה הרוממת צריך שיקדים לה לימוד התורה מאד דיראה היא חותם וחיות של כל העולמות שהבורא לא ברא העולמות אלא בשביל ישראל שיקבלו עליהם מלוכת הבורא וזה הוא חיות העולמות שע"י שהם מקבלים על עצמם

סגולה לפרנסה - עמידה בניסיון הכעס

"בְּזַעַת אַפְיָהּ תֹאכַל לֶחֶם עַד שׁוֹבֵךְ אֶל הָאֲדָמָה פִּי מִמּוֹנָה לִקְחָתָּהּ כִּי עֶפְרַת אֵתָהּ וְאֶל עֶפְרַת תָּשׁוּב" (ג', י"ט)

ידוע מספרים הקדושים (מובא במוהר"ן) כי לפני שנותנים לאדם כסף משמים מעמידים אותו קודם בניסיון הכעס ואם הוא מצליח לעמוד בו הוא מקבל את שהוכן בעבורו וחילופיהן ניתן לראות כי דבר זה רמוז בפס' הנ"ל "בזעת אפיך תאכל לחם" שכן זעת אפך רומז על מצב שבו האדם נמצא בניסיון של כעס בו האדם אמור לרתוח ולהתחמם מרוב עצבים הנרמו במילה אפך כמו חרון אף אבל במקום זאת הוא מקרר את עצמו ולא כועס כמו הזעה שתפקידה לקרר את הגוף בזמן מאמץ אזי ע"י כך הוא זוכה לאכול לחם היינו שזוכה לקבל כסף מן השמים עפ"י הנ"ל ניתן להבין את הסגולה המקובלת שאם נשפך משהו על השולחן זהו סימן לברכה ולכאורה הדברים תמוהים שכן אם נשפך עכשיו יש פחות אזי איזו ברכה יש בכך אלא עפ"י ביאורנו הדברים מתיישבים כפתור ופרח שכן בד"כ כאשר נשפך משהו מתחילים לכעוס ולהתעצבן ועל זה רומזת לנו התורה שאם נשפך לא תכעס ולא תתעצבן וע"י כך תזכה לברכה משמים כי בכך מודדים אותך במידת הכעס טרם תקבל את הברכה ולמה מעמידים את האדם דווקא בניסיון הכעס שכן ע"י כך ניתן לדעת האם האדם הוא גאוותן או עניו לפי שידוע שמידת הכעס היא תולדה של מידת הגאווה כמו שמצינו באגרת הרמב"ן זי"ע

שמאריך בעניין זה ולכן רוצים לדעת האם הכסף ימשש אותו לקיום מצוות או שמא חלילה הוא ישתמש בכסף כדי להיות גאוותן ולכן מעמידים את האדם בניסיון הכעס דייקא וכן ניתן לראות רמוז לדבר בהמשך הפס' שכן נכתב עד שובך אל האדמה רמוז למידת הענווה לאדם שמשים עצמו שפל כאדמה הזו שכולם דורכים עליה וכן בזה נרמוז מה שאמר משה רע"ה ואנחנו מה עוד נרמזים במילה אדמ"ה שלושת האנשים שמהם אנו לומדים את מידת הענווה שהם ר"ת אד"ם אברהם דוד משה עם פעמים אות ה"א בתחילה ובסוף הרומזות יחד על אות יו"ד הרומזות על הצדיקים שמקטיינים את עצמם כנודע וכן נכתב בהמשך הפס' "כי עפר אתה" שגם רומז למידת הענווה כמו שאמר אברהם אע"ה ואנכי עפר ואפר

ועוד ידוע סגולה לישועה לקבל ברכה מאדם שביזו אותו והוא שותק ולא מחזיר למבוזה שעל זה נאמר תולה ארץ על בלימה הנרמו בר"ת של בזעת אפיך תאכל עד שע"י כך זוכה הוא ללחם היינו הישועה שאותה הוא צריך עוד יאמר בזעת אפך בזעת ר"ת בשכר זה עול תורה היינו שעל ידי שתקבל עליך עול תורה תזכה לאכול לחם בנחת שכן כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ